

ОБЛІК ТА АУДИТ

УДК 657.42.1

КАФКА С. М.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ВІДОБРАЖЕННЯ ВИБУТТЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ
В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

В кризових умовах економіки та обмеженості фінансових ресурсів високий ступінь зносу основних засобів, важливе значення набуває вибір облікової політики на підприємствах із залучення інвестицій та оновлення основного капіталу. Облік вибуття основних засобів займає важливе значення в системі бухгалтерського обліку, адже від правильності його ведення залежить достовірність фінансової звітності підприємства. Бухгалтерський облік основних засобів на підприємстві повинен забезпечити інформацією управлінський персонал для забезпечення їх збереження, ефективного використання, вибуття та оновлення. Розглядається економічний зміст терміну «вибуття» та основні шляхи вибуття основних засобів з підприємства. Досліджено порядок відображення в обліку господарських операцій з вибуття основних засобів та їх вплив на фінансовий стан і результати діяльності підприємства. Удосконалено підходи до організації аналітичного обліку зазначених операцій в розрізі причин вибуття, щоб облікова аналітична інформація могла бути отримана в будь-який час та за будь-якими напрямками для цілей управління.

Ключові слова: необоротні активи, основні засоби, бухгалтерський облік, вартість, витрати, доходи, шляхи вибуття, списання.

KAFKA S. M.

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

DISPOSALS OF FIXED ASSETS IN ACCOUNTING

In the crisis of the economy and limited financial resources, a high degree of depreciation, the choice of the accounting policies at enterprises with the involving of investment and renewing of fixed capital becomes important. Disposals accounting for the fix assets has an important significance in the accounting system because the reliability of financial statements of an enterprise depends on its accuracy. Accounting of the fixed assets of the company should provide information to the management to ensure their safety and effective use, disposal and updates. The economic sense of the term "disposal" and basic ways of disposal of the fixed assets of the company is being considered. The order of recording business transactions on disposal of the fixed assets and their impact on the financial position and performance of the company have been investigated. Approaches to analytical account of these operations in the context of the reasons of disposal have been improved so, that analytical information can be obtained at any time and by any directions for management purposes.

Key words: non-current assets, fixed asset, accounting, cost, expenses, income, ways of disposal, write-off.

Постановка задачі

Основні засоби та інші необоротні активи мають свій життєвий цикл: вони надходять на підприємство, використовуються в процесі господарської діяльності і вибувають за різними обставинами. Кожен з етапів їх життя впливає на результати діяльності підприємства, тому повинен відображатися в бухгалтерському обліку. Розглянемо порядок відображення в обліку господарських операцій, пов'язаних з останнім етапом життєвого циклу необоротних активів – з вибуттям.

Аналіз досліджень та публікацій

Питання обліку необоротних активів та основних засобів, зокрема, постійно знаходиться у полі уваги провідних вітчизняних вчених: Білухи М. Т., Бутинця Ф. Ф., Вериги А. В., Гуцайлюка З. В., Дем'яненка М. Я., Задорожного З.-М. В., Кірейцева Г. Г., Крупки Я. Д., Кужельного М. В., Кондрашова Т. Н., Лінника В. Г., Моссаковського В. Б., Огійчука М. Ф., Орлової В. К. та ін. Одержані ними результати, створюють загалом необхідні умови для забезпечення й удосконалення системи управління необоротними активами, загалом, та основними засобами, зокрема, на основі взаємозв'язку функції обліку з іншими функціями управління. Однак, доцільно визнати, що порядок відображення в обліку окремих операцій, в тому числі, операцій, пов'язаних з вибуттям основними засобами, постійно потребує удосконалення відповідно до потреб управління.

Виділення невирішених частин

Для управління процесами оновлення основного капіталу підприємств є потреба у достовірній інформації про його наявність, рух, експлуатацію та вибуття. Інформаційні потоки, які виникають в процесі використання основних засобів, формуються в системі бухгалтерського обліку. Тому необхідність правильного обліку основних засобів є важливим для користувачів фінансової звітності, які приймають управлінські рішення на її основі.

Формулювання цілей

Основними цілями даної статті є аналіз ведення бухгалтерського обліку процесів вибуття основних засобів з підприємства та розроблення рекомендацій практичного характеру стосовно аналітичного обліку основних засобів.

Виклад основного матеріалу дослідження

Поряд із надходженням основних засобів на підприємства через різні причини (непридатність для подальшої експлуатації внаслідок повного зносу, застарілість, непотрібність, продаж, вимушену ліквідацію тощо) відбувається закономірний процес їх вибуття.

Перед тим як аналізувати шляхи вибуття такого роду необоротних активів необхідно встановити економічну сутність самого процесу «вибуття», що відбувається за таким господарським процесом (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення поняття «вибуття» у наукових та довідково-літературних джерелах

№ з/п	Автор	Визначення терміну
1	Азрилиян А. Н. [1]	Вибуття – ліквідація, реалізація, передача іншим підприємствам і загибель від стихійних лих об'єктів, що знаходяться у складі необоротних активів
2	Борисов А. Б. [2]	Вибуття – реалізація, ліквідація, передача іншим підприємствам необоротних активів, які обліковуються на балансі підприємства
3	Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Партин Г. О. [3]	Вибуття – списання необоротних активів за їх балансовою вартістю у разі їх повної зношеності, знищення внаслідок стихійного лиха чи аварії, безоплатної передачі іншим підприємствам, реалізації на сторону, недостачі під час проведення інвентаризації тощо
4	Сопко В. В. [4]	Вибуття – ліквідація, реалізація, передача іншим підприємствам і загибель від стихійних лих об'єктів, що є у складі необоротних активів
5	Жолнер І. В. [5]	Вибуття – необоротний актив припиняється визнаватися активом у тому випадку, коли не очікуються майбутні економічні вигоди від його використання або продажу
6	Мочерний С. В. [6]	Вибуття – припинення використання основних фондів, яке супроводжується виключенням їх зі складу діючих. Воно відбувається з таких причин: фізичне зношення, старіння, внаслідок чого основні фонди стають непридатними для експлуатації; моральне зношення
7	Редько А. Ю. [7]	Вибуття – ліквідація, реалізація, передача іншим підприємствам і загибель від стихійних лих об'єктів, що значаться у складі основних засобів
8	Пилипенко Я. І., Пантелеев В. П., Шевчук В. О. [8]	Вибуття – вибуття необоротних активів зі складу активів суб'єкта господарювання. Аналогічне можна стверджувати про всі необоротні активи, частиною яких є основні засоби
9	Фігурнов Є. Б. [9]	Вибуття – списання необоротних активів з балансу підприємства у разі їх продажу, повної зношеності, знищення внаслідок стихійного лиха чи аварії, безоплатної передачі іншим підприємствам, недостачі

*Джерело: розроблено на основі [1–9].

Щодо процесу вибуття основних засобів, то більшість авторів дане поняття трактують як списання активів внаслідок продажу, ліквідації, надзвичайних ситуацій та інших причин. Тобто вибуття – це припинення використання основних засобів, яке супроводжується виключенням їх зі складу діючих активів, їх списанням у випадку повного зношення.

На основі проведеного аналізу в науковій та довідковій літературі можна побудувати діаграму (рис. 1).

Підходи до трактування "вибуття необоротних активів"

Рис. 1. Поняття «вибуття» необоротних активів (розроблено на основі [1-9])

Під «списанням», в свою чергу, розуміється віднесення товарних та грошових цінностей підприємства до витрат зі списанням їх з балансу підприємства. Списанням підлягають повністю зношені засоби виробництва, основні засоби, що вийшли з ладу [10].

У тлумачному словнику Ожегова С. І. [11] «вибути» означає перестати знаходитися або значитися де-небудь. Кусайкіна Н. Д. [12] розуміє під словом «вибувати» вихід зі складу чогось, залишати місце роботи, перебування, проживання тощо.

Аналіз наукових публікацій, пов'язаних з дослідженням процесів вибуття необоротних активів в цілому в Україні за 2009–2016 рр., наведено в табл. 2.

Аналіз наукових публікацій, пов'язаних з вибуттям необоротних активів в Україні за 2000-2016 рр.*

№ з/п	Питання, що розглядалися	Автори	К-ть, шт.
1	Ліквідація	Лісіца Т. (2013), Беднарчук Г. (2012), Брюховицький В. (2012)	3
2	Облік необоротних активів, утримуваних для продажу	Хома С. (2009), Нікулін О. (2008)	2
3	Безоплатна передача	Бикова Г. (2012), Ігнатів А. (2012)	2
4	Облік реалізації необоротних активів	Кондзелка М. (2010), Лісіца Т. (2012), Озерова О. (2013)	3

*Джерело: розроблено на основі [13].

Вибуття необоротних активів та основних засобів може відбуватися як наслідок:

- непридатності до подальшого використання;
- виявлення під час інвентаризації їх нестачі;
- через фізичне чи моральне старіння;
- пошкодження від аварій, стихійного лиха (за умови, що відновлення їх неможливе або економічно недоцільне і вони не можуть бути реалізовані);
- з ініціативи власника та ін.

Для визначення непридатності основних засобів як вагової складової необоротних активів та встановлення неможливості або неефективності проведення їх ремонту, а також для оформлення необхідної документації на списання цих цінностей наказом керівника підприємства створюється постійно діюча комісія у складі:

- керівника або його заступника (голова комісії);
- головного бухгалтера або його заступника (на підприємствах, у яких штатним розписом посада головного бухгалтера не передбачена, особи, на яких покладено ведення бухгалтерського обліку);
- керівників груп обліку (на підприємствах, які обслуговуються централізованими бухгалтеріями) або інших працівників бухгалтерії, які обліковують матеріальні цінності;
- особи, на яких покладено відповідальність за збереження матеріальних цінностей (основних засобів);
- інших посадових осіб (на розсуд керівника підприємства).

При необхідності деякі об'єкти основних засобів можуть бути передані із одного підрозділу в інший. На операції внутрішнього переміщення бухгалтерські записи не проводяться, оскільки об'єкти залишаються на підприємстві. Проте, для внесення коригування до суми нарахованого зносу необхідно в аналітичному обліку (в інвентарних картках, інвентарному списку) і при розрахунку нарахування зносу відображати, звідки і куди було передано відповідний необоротний актив. Внутрішнє переміщення основних засобів оформлюється накладною на внутрішнє переміщення.

Особливості відображення в бухгалтерському обліку операцій з вибуття основних засобів залежить від шляхів та причин їх вибуття.

Зінкевич О. В. [14] пропонує розглядати шляхи вибуття основних засобів з підприємства з точки зору отримання економічних вигод:

- операції, що передбачають отримання економічних вигод;
- операції, що передбачають втрати від їх здійснення;
- операції, що передбачають призупинення надходження економічних вигод.

Ганін В. І. [15] зазначає, що необоротні активи вибувають із підприємства внаслідок часткової чи повної ліквідації, безоплатної передачі їх іншим підприємствам або особам, реалізації, а також нестачі, виявленої під час інвентаризації.

В літературі виділяють наступні шляхи вибуття основних засобів: продаж, безоплатна передача, списання через моральний і фізичний знос, ліквідація в результаті аварії, уцінки, стихійних лих та інших надзвичайних ситуацій, передача у вигляді вкладу до статутного капіталу інших підприємств та інше (рис. 2).

На нашу думку, доречніше буде згрупувати шляхи вибуття основних засобів за трьома основними групами, це: реалізація, безоплатна передача та ліквідація, так як це запропоновано в П(С)БО 7 «Основні засоби», а вже в межах групи розглянути можливі причини даної ситуації (рис. 3).

На рис. 3 зображено три основні групи вибуття основних засобів, та можливі причини їх виникнення. Першою групою є реалізація, підприємство може реалізувати основні засоби, у зв'язку зі зміною власної діяльності, якщо підприємство вирішує кардинально змінити вид економічної діяльності, потреба в більшості об'єктах, а інколи й взагалі у всіх основних засобах відпадає, саме тому підприємство може їх реалізувати. Науково-технічний прогрес сьогодні не стоїть на місці, з'являються нові та удосконалені моделі різноманітних, верстатів, машин, агрегатів тощо. Якщо підприємство має фінансову можливість оновлення власної технологічної лінії, для покращення якості та швидкості виготовлення продукції, воно може придбати більш модернізовану модель обладнання, а стару, проте в непоганому робочому стані модель – реалізувати.

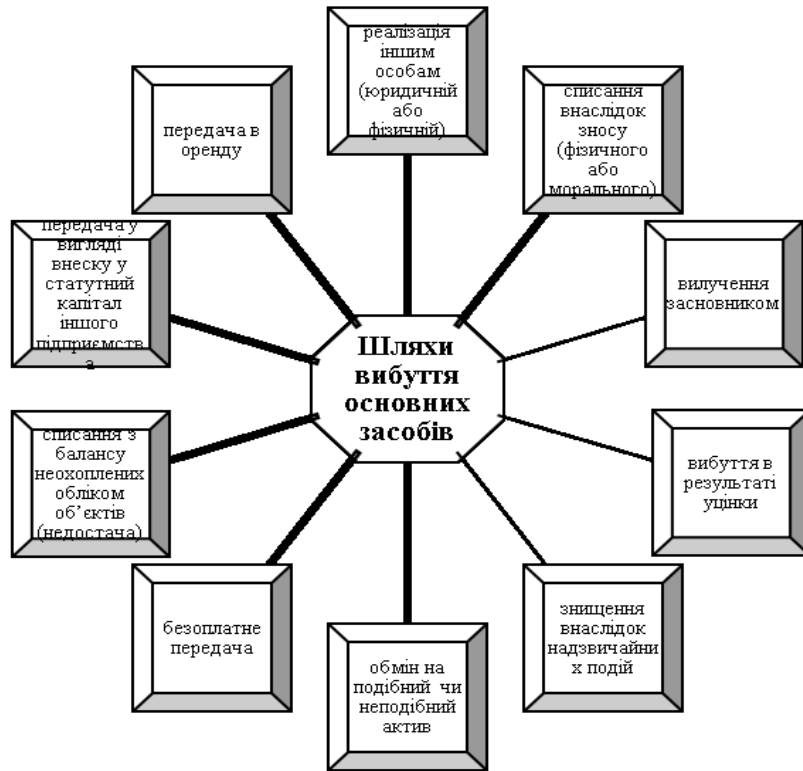

Рис. 2. Можливі шляхи вибуття основних засобів

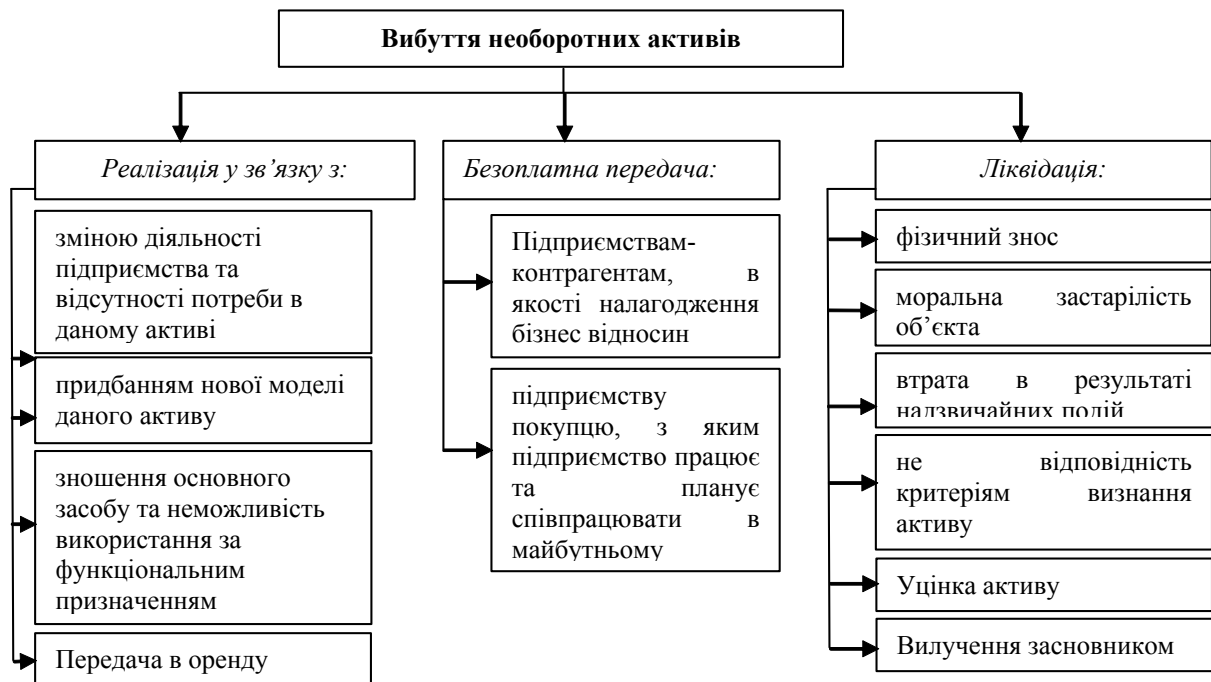

Рис. 3. Основні способи вибуття основних засобів

Документальне оформлення вибуття, закріплення та використання основних засобів здійснюється згідно затверджених наказами Міністерства фінансів України та Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку від 24.05.1995 № 88 і наказу Державного управління статистики України від 29.12.95 р. № 352 «Про затвердження типових форм первинного обліку», яким затверджено типові форми з бухгалтерського обліку основних засобів.

Вибуття основних засобів з підприємства оформляється актом на списання основних засобів (ф. № ОЗ-3), у якому вказується причина вибуття, первісна вартість об'єкта, що вибуває, сума нарахованого зносу, залишкова вартість, витрати, пов'язані з вибуттям (реалізацією, ліквідацією), а також сума одержаного доходу. На підставі оформлених актів роблять відповідні записи в бухгалтерському обліку.

При цьому важливо юридично правильно оформити документи, якими підтверджуються операції вибуття. Майно підприємства може вибувати з нього різними способами як, наприклад за допомогою укладання договору застави, поступки права вимоги, комісії, доручення, спільної діяльності, пайової участі або в результаті присудження підприємству за рішенням суду.

Вибуття майна пов'язане з певним ризиком, тому рекомендується з достатньою відповідністю підходити до підготовки документів, що супроводжують угоду з вибуттям необоротних активів. Укладання договору – лише вершина айсберга, під якою ховається велика ділянка переддоговірної роботи. Розглянемо основні етапи договірної роботи при вибутті основних засобів (табл. 3).

Таблиця 3

Основні етапи договірної роботи при вибутті основних засобів

Етапи	Питання, на які слід звернути увагу
1. Перевірка правомірності контрагента на відчуження	Правомірність володіння майном
	Орган, що приймає рішення про відчуження майна
	Повноваження особи на підписання договору з боку контрагента
	Право третіх осіб на майно, що придбавається
2. Узгодження умов договору з контрагентом	Істотні умови
3. Укладання договору	Проста письмова форма договору
	Нотаріальне посвідчення договору
	Державна реєстрація договору
4. Фактична передача майна	Стан майна, яке передається, повинен відповідати зафіксованим у договорі умовам
5. Реєстрація (у певних випадках) власності або права на неї	Придбається транспортний засіб
	Придбається нерухомість
	Придбається земельна ділянка чи інше

*Джерело: власне розроблення

При організації бухгалтерського обліку операцій щодо вибуття основних засобів необхідно вирішити наступні питання: визначення переліку документів, які є необхідними при оформленні операцій з вибуття основних засобів за кожною причиною (безоплатна передача, продаж, ліквідація чи інше); забезпечення точного виконання інструкцій щодо порядку списання непридатних основних засобів; встановлення графіка документообігу і порядку синтетичного та аналітичного обліку вибуття основних засобів [16, с. 143].

Юридичною підставою для вибуття основних засобів може бути розпорядження вищестоячої організації про безоплатну передачу, або продаж основних засобів іншим підприємствам, розпорядження керівництва підприємства і висновок постійно діючої комісії спеціалістів про доцільність ліквідації як морально застарілого обладнання та те, що не підлягає ремонту або у зв'язку з впровадженням нової техніки [16, с. 143].

Основні засоби можуть бути продані на будь-якому етапі експлуатації, незалежно від відсотка зносу. Принциповим моментом при продажу повністю зношених основних засобів є укладання договору купівлі-продажу, вартість якого повинна бути визначена для цілей оподаткування з урахуванням звичайних цін [17, с. 7]. Найпоширенішою формою вибуття основних засобів з підприємств є їх реалізація за грошові кошти. Облікові особливості для основних засобів, які підприємство утримує для продажу, встановлено П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність». Відповідно до п. 1 розд. II даного П(С)БО, підприємство визнає об'єкти необоротних активів, що утримуються для продажу, при дотриманні умов, які наведені на рис. 4.

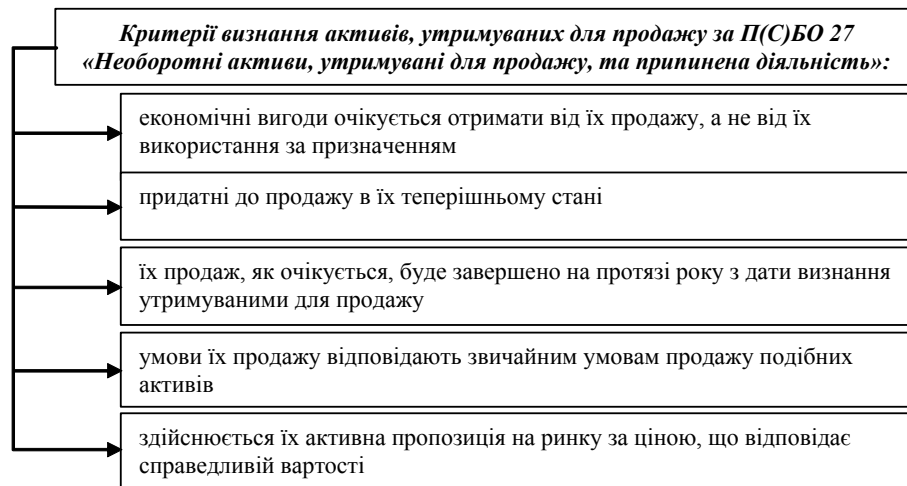

Рис. 4. Критерії визнання активів, утримуваних для продажу (розроблено автором на основі [18])

До необоротних активів, утримуваних для продажу (активів для продажу), належать основні засоби, які підприємство вирішило продати та відносно яких виконуються наведені критерії. У випадку, коли актив задовольняє вищезазначені умови, об'єкт необоротних активів переводиться до складу оборотних активів записом за дебетом субрахунку 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» рахунку 28 «Товари» у кореспонденції з кредитом рахунків 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 15 «Капітальні інвестиції». Сума зносу переведеного об'єкта необоротних активів списується за дебетом субрахунку 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» у кореспонденції з кредитом рахунків 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи». При цьому при вибутті об'єктів необоротних активів, які раніше були переоцінені, сума перевищення усіх дооцінок цього об'єкта за час до його вибуття над сумою уцінок за цей період відображається за дебетом субрахунку 41 «Капітал у дооцінках» і кредитом субрахунку 441 «Прибуток нерозподілений».

Дохід від реалізації необоротних активів, що утримуються для продажу, відображається за кредитом субрахунку 712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів». При цьому балансова вартість реалізованих активів списується у дебет субрахунку 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів».

Згідно з п. 188.1 ПКУ [19] при продажу об'єкта необоротних активів база оподаткування визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче від звичайних цін з урахуванням загальнодержавних податків і зборів.

Існує також можливість виникнення ситуації, за якої актив не реалізували. В цьому випадку потрібно знов перевести необоротний актив, утримуваний для продажу, до складу основних засобів, при цьому додатково нараховувати амортизацію і здійснювати переоцінку або визначати чисту вартість реалізації чи вартість використання. Крім того, виникнуть ще більші розбіжності між бухгалтерським і податковим обліком необоротних активів, адже в податковому обліку не передбачено припинення нарахування їх амортизації у зв'язку з майбутньою реалізацією [20].

Хома С. В. [21, с. 20] пропонує вилучити субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» рахунку 28 «Товари» та ввести субрахунок 185 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» рахунку 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи».

Наумчук О. А. [22, с. 224] вважає, що перегрупування активів, тобто переведення їх зі складу необоротних активів до складу запасів і обліку на субрахунку 286 «Необоротні активи та групи вибуття, призначені для продажу», доцільне за наявності програми розвитку системи управління економічними процесами підприємства, і є наслідком зміни загальної концепції обліку на підприємстві в разі визнання його неплатоспроможним, реорганізації або ліквідації.

При безоплатній передачі необоротних активів у бухгалтерському обліку підприємства, згідно з п. 33-34 П(С)БО 7 «Основні засоби», об'єкт необоротних активів вилучається з активів (списується з балансу) [23].

У зв'язку з тим, що безоплатна передача необоротних активів є їх вибуттям, підприємство відображає витрати, пов'язані з такою операцією, на субрахунку 976 «Списання необоротних активів». Сума нарахованого зношення щодо безоплатно наданих необоротних активів відображається за дебетом субрахунку 131 «Зношення основних засобів» у кореспонденції з кредитом рахунку 10 «Основні засоби». При передачі необоротних активів слід мати на увазі, що іноді підприємство придбає об'єкт необоротних активів з метою подальшої передачі і не збирається використовувати у своїй діяльності. У цьому випадку таке майно не матиме ознак необоротних активів (п. 4 П(С)БО 7), а буде для підприємства товаром, що обліковується на субрахунку 281 «Товари на складі».

Дохід від такої операції у бухгалтерському обліку не визнається, оскільки не відповідає критеріям, установленим П(С)БО 15 «Дохід». З урахуванням такої норми підприємство, яке передає майно, в жодному разі не повинне відображати передачу через рахунки 70-78.

Вибуття основних засобів може відбуватися також внаслідок виходу учасників чи засновників з господарського товариства, підприємства. Відповідно до ст. 148 ЦКУ учасник товариства має право вийти з його складу у будь-який момент за умови, що він письмово попередив про свій намір товариство не менш як за три місяці до виходу, якщо інший строк не встановлено статутом [24].

Вихід учасника з товариства супроводжується низкою обов'язків товариства перед учасником. Зокрема, перелік таких обов'язків регулює ст. 54 Закону України «Про господарські товариства» [25], згідно з якою товариство зобов'язане виплатити учаснику, що виходить:

- 1) при виході учасника з товариства з обмеженою відповідальністю йому виплачується вартість частини майна товариства, пропорційна його частці у статутному капіталі. Виплата провадиться після затвердження звіту за рік, в якому він вийшов з товариства, і в строк до 12 місяців з дня виходу. На вимогу учасника та за згодою товариства вклад може бути повернуто повністю або частково в натуральній формі.

- 2) учаснику, який вибув, виплачується належна йому частка прибутку, одержаного товариством в даному році до моменту його виходу. Майно, передане учасником товариству тільки в користування, повертається в натуральній формі без винагороди.

Відповідно до п. 146.16 ПКУ [19] у разі ліквідації необоротних активів за рішенням платника

податку або в разі якщо з незалежних від нього обставин необоротні активи (їх частина) зруйновані, викрадені чи підлягають ліквідації, або платник податку змушений відмовитися від використання таких необоротних активів внаслідок загрози чи неминучості їх заміни, руйнування або ліквідації, платник податку у звітному періоді, в якому виникають такі обставини, збільшує витрати на суму вартості, яка амортизується, за вирахуванням сум накопиченої амортизації окремого об'єкта необоротних активів.

Аналіз організації аналітичного обліку необоротних активів на підприємствах свідчить про доцільність удосконалити аналітичний облік вибуття в розрізі причин вибуття шляхом використання наступних субрахунків:

- 976.1 «Списання безоплатно переданих необоротних активів»;
- 976.2. «Списання ліквідованих необоротних активів»;
- 976.2.1. «Списання необоротних активів в результаті фізичної зношеності»;
- 976.2.2. «Списання необоротних активів в результаті моральної застарілості»;
- 976.2.3. «Списання необоротних активів в результаті надзвичайних подій»;
- 976.2.4. «Списання необоротних активів в результаті крадіжки»;
- 976.2.4. «Списання необоротних активів в результаті інших незалежних від підприємства подій»,

що дозволить користувачам облікової інформації прослідкувати тенденцію вибуття необоротних активів за причинами. Вважаємо, що такий аналітичний облік для внутрішнього користування на підприємстві дозволить суб'єкту господарювання підвищити ефективність контролю і бухгалтер зможе оперативно надати інформацію управлінському персоналу для прийняття рішень.

Вплив господарських операцій з вибуття основних засобів на фінансовий стан і результати діяльності підприємства узагальнено в табл. 4.

Таблиця 4

Вплив господарських операцій з вибуття основних засобів на фінансовий стан і результати діяльності підприємства [26, с. 179]

№ з/п	Зміст господарської операції	Вплив на фінансовий стан і результати діяльності підприємства
1	Безоплатна передача	На величину витрат від безоплатної передачі основних засобів зменшується чистий прибуток або нерозподілений прибуток минулих років. Зменшується вартість основних засобів
2	Внесок до статутного капіталу іншого підприємства	На вартість переданих основних засобів збільшуються інвестиції підприємства
3	Продаж	Формується фінансовий результат (прибуток чи збиток) від іншої реалізації, який збільшує (зменшує) прибуток підприємства. Зменшується розмір основних засобів, підвищується ліквідність балансу. Однак оцінка даної операції повинна в першу чергу відбуватися з точки зору виробничої потреби підприємства в об'єктах основних засобів, що реалізуються, можливості їх заміщення іншими
4	Ліквідація	Фінансовий результат визначається за кожним об'єктом, що ліквідується. При цьому підприємство, як правило, отримує збитки, які можуть бути зменшені на суму матеріальних цінностей, отриманих від ліквідації

При вибутті основних засобів основні проблеми у бухгалтерів виникають в зв'язку з оподаткуванням як податком на прибуток, так і податком на додану вартість, але ці проблеми в даній статті не розглядаються.

Висновки

1. Огляд питання вибуття основних засобів відкрив проблему стосовно розкриття сутності самого поняття у нормативно-правовій базі. Законодавчі акти України з фінансового обліку та оподаткування не узгоджуються між собою у термінах, що застосовуються для характеристики засобів виробництва, та визначення їх шляхів вибуття. Тому доцільним на законодавчому рівні визначити термін «вибуття основних засобів».

2. Для удосконалення інформаційного забезпечення процесу управління основними засобами та іншими необоротними активами запропонована система аналітичних рахунків з подальшим її включенням до робочого плану рахунків підприємств.

Література

1. Большой бухгалтерский словарь / [ред.-упоряд. А. Н. Азрилиян]. – М. : Институт новой экономики, 1999. – 574 с.
2. Большой экономический словарь / [авт.-уклад. Борисов А. Б.]. – М. : Книжный мир, 2003. – 895 с.
3. Загородній А. Г. Облік і аудит: Термінологічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Г. О. Партин – Львів : «Центр Європи», 2002. – 671 с.
4. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.В. Сопко, В.П. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2004. – 411 с.

5. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. В. Жолнер – К. : ЦУЛ, 2012. – 368 с.
6. Економічний словник-довідник / [ред.-упоряд. С. В. Мочерний]. – Київ : Феміна, 1995. – 368 с.
7. Справочник-словарь бухгалтера / А. Ю. Редько, В. Г. Барановская, Т. В. Горбачева и др. – К. : Друкар, 1996. – 178 с.
8. Облік, контроль та аналіз: словник-довідник / [ред.-упоряд. В. П. Пантелеєв, В. О. Шевчук] / Я. І. Пилипенко, В. П. Пантелеєв, В. О. Шевчук та ін. – К. : Бізнес Медіа Консалтинг, 2011. – 368 с.
9. Фигурнов Е. Б. Управление предприятием : словарь-справочник / Е. Б. Фигурнов. – М. : Профиздат, 1990. – 336 с.
10. Райзберг Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – [2-е изд., испр.]. – М. : ИНФРА-М, 1999. – 479 с.
11. Ожегов С.И. Словарь русского языка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.jobtoday.com.ua/slovar/slovo.php?gnm=4657>.
12. Кусайкіна Н. Д. Сучасний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.hurtom.com/culture/music/6567-suchasnijj-tlumachnijj-slovník-ukranksko.html>.
13. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=ARD_EX&P21DBN=ARD&S21FMT&S21ALL&Z21ID
14. Зінкевич О. В. Дослідження окремих питань методики обліку вибуття основних засобів : мат. міжнарод. наук.-практ. конф., 27-28 травня 2004 р. / відп. ред. Я. А. Гончарук, В. В. Апопій, В. С. Загорський. – Львів : ПП “Компакт-ЛВ”, 2004. – 398 с.
15. Ганін В. І. Теоретичні основи бухгалтерського обліку : навч. посіб. / В. І. Ганін, Т. В. Синиця. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 236 с.
16. Шмигель А. Д. Организация бухгалтерского учета в промышленности / Шмигель А. Д. – К. : “Вища школа”, 1978. – 208 с.
17. Озерова О. Продаж основних засобів, які амортизовані на 50 відсотків і більше / О. Озерова // Бібліотека головної. – 2013. – № 3 (149). – 163 с.
18. П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» [Електронний ресурс] : затв. Наказом Мініну України № 617 від 07.11.2003 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>
19. Податковий кодекс України : станом на 01.04.2017 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755%E0-17>.
20. Мельник С. Є. Облік операцій з передачі основних засобів іншим особам [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eztuir.ztu.edu.ua/150/1/425.pdf>.
21. Хома С. В. Особливості обліку необоротних активів, утримуваних для продажу / С. В. Хома // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 4. – С. 20–24.
22. Наумчук О. А. Про доцільність обліку необоротних активів, призначених для продажу / О. А. Наумчук // Науковий вісник ДонНУЕТ. Серія Економіка. – 2009. – № 18. – 247 с.
23. П(С)БО 7 «Основні засоби» : затв. Наказом Мініну України № 92 від 27.04. 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
24. Цивільний кодекс України : станом на 01.04.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>.
25. Про господарські товариства [Електронний ресурс] : закон України : [прийнято Верх. Радою 7 липня 2011 р. ; станом на 1 квiт. 2017 р.]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1576-12>.
26. Економіка: проблеми теорії та практики : збірн. науков. праць. – Дніпропетровськ, 2004. – Випуск 191. Том III. – 318 с.

Надійшла 06.05.2017; рецензент: д. е. н. Зелінська Г. О.